

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

Prøve i Dansk 3

November-december 2022

Skriftlig del

Teksthæfte

Læseforståelse 2

Delprøve 2A: Livet som selvstændig

Delprøve 2B: Iværksætteri

Delprøve 3: Danskerne er aktive i fritiden

Der er et teksthæfte og et opgavehæfte.

Læs først instruktionen i opgavehæftet.

- Hjælpemidler: Ingen
- Tid: 65 minutter

Livet som selvstændig

For mange er det at være selvstændig ikke bare et job – det er en livsstil. Det indebærer stor frihed og meget indflydelse, men det indebærer også ofte en vis usikkerhed og lange arbejdsdage.

Anders Bang på 39 er uddannet møbelsnedker og har etableret sit eget værksted i udkanten af Aalborg. ”Møbelsnedker er mit drømmejob. Simpelt-hen!” fortæller han. ”På den måde kan jeg kombinere mine interesser for design og håndværk.”

Men der skulle gå nogle år, inden han for alvor fik mulighed for at arbejde med sit fag. ”Da jeg var færdiguddannet, fik jeg et job på et værksted nede i Støvring, men det levede ikke rigtig op til mine forventninger.” Anders havde venlige kolleger, en udmærket chef og en rimelig løn. Det var mere opgaverne, der var nogle andre, end han havde håbet. ”Efterhånden er der ikke særlig mange, der bestiller håndlavede møbler, så for det meste lavede vi almindeligt tømrerarbejde. Vi skiftede tag på gamle ejendomme, satte køkkener op og den slags,” siger Anders. Derfor valgte han til sidst at starte sit eget snedkerværksted. ”I modsætning til de fleste andre værksteder, satser jeg ikke på nye møbler. I stedet køber jeg gamle unikke møbler på loppemarkeder og sætter dem i stand.”

Anders Bangs værksted går godt, og han har masser at lave. ”Der er virkelig salg i gamle istandsatte møbler, så det er efterhånden blevet en god forretning for mig, hvor jeg tjener godt.” Han fandt også hurtigt ud af, at det er rigtigt rart at være sin egen chef og selv kunne bestemme. ”Selvom det ikke

var grunden til, at jeg startede min egen virksomhed, har jeg med tiden fundet ud af, at jeg har det rigtigt godt med selv at kunne bestemme, hvilke opgaver jeg vil løse, og hvornår jeg gør det.”

Susan Nielsen på 54 er også selvstændig, men hun er i en helt anden branche. ”I mange år var jeg ansat som jobkonsulent i kommunen. På mange måder var det et rigtig godt job, men jeg trængte til nogle nye udfordringer.” Sideløbende med sit arbejde havde hun taget en diplom-uddannelse som coach med speciale i konflikthåndtering, og den uddannelse ville hun gerne bruge. Efter knap femten gode år som jobkonsulent valgte hun nu livet som selvstændig, og det har hun bestemt ikke fortrudt. ”Det var ikke så svært at starte op, som mange frygter – jeg troede også selv, at det var lidt mere indviklet, end det faktisk er,” fortæller hun. ”Man skal egentlig bare have et CVR-nummer, som er en slags CPR-nummer for virksomheder, og så er man i gang.”

”Nu arbejder jeg så med at løse alle mulige slags konflikter, store som små,” siger hun. ”Det kan være mindre konflikter i en haveforening, men det kan også være større konflikter, fx problemer med kommunikationen i det offentlige,” siger Susan.

Selvom Susan havde taget en diplomuddannelse som coach og generelt forberedt sig godt til livet som selvstændig, så var der alligevel noget, der kom bag på hende. ”Da jeg fortalte på min gamle arbejdsplads, at jeg ville være selvstændig, mødte jeg en enorm støtte. Det havde jeg overhovedet

ikke forventet. De ønskede mig alt mulig held og lykke med projektet, og det betød meget for mig. Jeg havde jo trods alt været glad for at være der og sprang nu ud i noget helt ukendt.”

Det viste sig, at der ikke er så mange coaches med speciale i konflikter. ”Der er mange coaches med speciale i stress, men konflikthåndtering er ikke lige så almindeligt. Og det var jo en fordel for mig, da jeg skulle etablere mig på markedet.”

Nu har både Anders og Susan været selvstændige i nogle år. Ingen af dem har fortrudt det, men havde de vidst, hvad de ved i dag, er der flere ting, de ville have gjort anderledes. ”Jeg vidste en hel masse om træ,” begynder Anders. ”Jeg vidste også noget om formgivning og design. Men jeg vidste altså ikke særlig meget om den administrative del af det at have sin egen virksomhed. Der er moms, skat, fradrag, regnskaber.” Derfor ville han i dag have taget et kursus i iværksætteri og være fortsat i sit gamle job, indtil han havde fået opbygget sin virksomhed. ”Det var hårdt i den første tid med alt det nye, jeg skulle finde ud af og den manglende faste

indkomst. Både min familie og jeg var forberedt på, at jeg nok ville få meget at se til i den første tid, så de tog heldigvis det hele pænt.”

Susan følte sig egentlig godt klædt på til opgaven, men det skulle vise sig, at det kom til at gå lidt ud over familien at blive selvstændig. ”Det var virkelig meget mit eget projekt. Det var min tid, mine kunder, mine penge. Jeg er bange for, at mine halvstore døtre følte sig lidt oversete i den periode. Og min mand for den sags skyld. Jeg ville i dag helt sikkert have involveret min familie mere på forhånd.” Som ny selvstændig oplevede Susan, at hun var nødt til at prioritere arbejdet over alt andet i en periode, fordi hun skulle opbygge et netværk for overhovedet at få en indtægt. ”Jeg ville i dag ikke have sagt mit job op i kommunen, inden jeg havde opbygget et vist netværk og fået nogle opgaver.” Men det har alligevel været det hele værd for Susan, der har fået plads til familie og venner igen. ”Jeg kan kun anbefale andre, der som mig kan lide nye udfordringer og et selvstændigt arbejdsliv med ansvar, at springe ud i det og blive selvstændig.”

Iværksætteri

Der er lønmodtagere, der foretrækker et almindeligt arbejde fra ni til fem og med fast løn en gang om måneden. Og så er der dem, der gerne vil starte deres egen virksomhed. Frem for at arbejde 37 timer om ugen for en arbejdsgiver et sted, hvor man måske ikke har særlig meget indflydelse eller selvbestemmelse, vil de gerne være iværksættere.

1

Indtil virksomheden kører så godt, at man kan ansætte nogle medarbejdere, må man selv stå for det hele. Der er produkter, der skal udvikles, og produkterne skal præsenteres for et marked. Der skal laves regnskab, så man har helt styr på indtægter og udgifter. Og der er kun en selv til at besvare telefonopkald og e-mails. Derfor er det nok de færreste iværksættere, der kan nøjes med at arbejde 37 timer om ugen. Og hvor en almindelig lønmodtager har ret til mindst fem ugers ferie om året, der må en iværksætter selv spare op og sætte tid af. Hvis det overhovedet er muligt.

2

Der er ikke nogen, der definerer ens arbejdsopgaver, og der er ikke nogen, der bestemmer, hvor og hvornår man arbejder. Desuden får man rig mulighed for at være kreativ. Det produkt, man sælger, kan man udforme fuldstændig, som man vil. Man behøver ikke at gå på kompromis med noget. Endelig får man mulighed for at beskæftige sig med lige præcis det, man har lyst til. For mange iværksættere er det svært at skelne mellem arbejde og fritid, fordi de arbejder med netop det, de interesserer sig for. Det er et privilegium, som ikke alle lønmodtagere har.

Og iværksætterne er vigtigere, end man lige skulle tro. Nogle mennesker tror, at det er firmaer som fx Mærsk og Novo Nordisk, der er de absolut vigtigste i dansk erhvervsliv, dels fordi de beskæftiger mange mennesker, dels fordi de bidrager med mange penge til statskassen.

3

Der er ikke nogen tvivl om, at de udgør en meget vigtig del af dansk økonomi. De er med til at skabe vækst, og de hjælper med at finansiere det dyre danske velfærdssamfund, som langt de fleste danskere gerne vil beholde. Derfor er det en god idé at være mere opmærksom på de unge iværksættere. Det mener i hvert fald Dansk Erhverv. Dansk Erhverv er en magtfuld interesseorganisation, der på forskellige måder arbejder for at gøre det lettere at drive virksomhed i Danmark.

I rapporten Verdens Bedste Iværksætterland fra 2021 giver de en lang række gode råd om, hvad der skal til for at gøre det lettere at drive virksomhed i Danmark. Fælles for alle disse råd er, at de er meget konkrete. Fx anbefaler de, at børn og unge undervises i iværksætteri i skolen. De fleste har en idé om, hvordan det er at være lønmodtager, når de forlader skolen. Desværre er der ikke lige så mange, der ved, hvordan man bliver selvstændig og får sin egen forretning op at køre. Det er på mange måder noget helt andet. Der har bare ikke været samme tradition for at undervise i det. Et andet råd handler om, hvordan en ny iværksætter kan rejse penge til at starte sin egen virksomhed. I dag er det sådan, at bankerne er tvunget til at stille en masse krav til en iværksætter, før de vil låne vedkommende penge. Man skal blandt andet kunne fremvise regnskaber for flere år og dokumentere, at man kan tjene penge. Desuden skal man stille økonomisk sikkerhed, fx med en ejerbolig. De krav er der mange iværksættere, der ikke kan leve op til. Og kan de ikke det, så kan de ikke låne penge. Dansk Erhverv mener, at bankerne skal have lov til at løbe en større risiko, hvis de har stor tillid til en ny iværksætter. Men det er desværre ikke tilladt, sådan som lovgivningen ser ud i dag. Et tredje råd handler om, hvordan man kan skaffe flere kunder til nye virksomheder. Uden kunder, ingen virksomhed. Dansk Erhverv foreslår, at den offentlige sektor skal handle mere hos de små og mellemstore virksomheder.

Og det vil helt sikkert skaffe flere kunder til de unge, håbefulde iværksættere.

Danskerne er aktive i fritiden

Vores forhold til fritidsaktiviteter og deres betydning for vores identitet og selvopfattelse har ændret sig gennem tiderne. (0) ... dyrker vi i dag fritiden på en helt anden måde end tidligere

Undersøgelser viser, at danskerne i gennemsnit har seks timers fritid om dagen, hvor de ikke er på arbejde, køber ind eller gør rent. Ca. fem af disse timer går med det, der kaldes de passive fritidsaktiviteter. Det kan (1) ... være aktiviteter som at hygge med familien, se fjernsyn eller læse. De aktive fritidsaktiviteter som hobbyer og motion bruges der i gennemsnit en time på pr. dag.

Nogle bruger både meget energi og mange penge på den aktive fritid. Det gælder også dem, der er meget ambitiøse på jobbet. Der er for eksempel en del travle topchefer, som træner til maratonløb eller ironman, og som bruger mere tid på den aktive fritid end gennemsnittet, selvom man kunne tro, at de på grund af deres meget lange arbejdsdag i højere grad end andre (2) ... at slappe af.

Men dette er netop ikke tilfældet. For uanset job (3) ... de fleste, at de ved at være fysisk aktive faktisk får mere energi og overskud i hverdagen. Det lader derfor til at give god mening at være aktiv i sin fritid, da det giver energi til andet end blot at flade ud på sofaen efter arbejde. Hvis man

er aktiv sammen med andre, kan det også have en positiv effekt på humøret, fordi vi som mennesker er afhængige af at have sociale relationer og indgå i fællesskaber med andre for at have det godt (4)

Når mange prioriterer at dyrke den aktive fritid ret intensivt, kan det være (5) ..., at vores hobbyer i dag spiller en vigtigere rolle for os end tidligere. Det mener Henrik Byager, der er livsstilsekspert:

”De er en del af vores identitet, livshistorie og den måde, vi opfatter os selv på. Så når vi dyrker en hobby, skal det gøres ordentligt,”¹ siger han.

Lykke L. Pedersen er forsker på Nationalmuseet, og hun er enig i, at fritiden spiller en ny rolle. Hun mener, at vi i stigende grad ’professionaliserer’ fritiden ved at tage elementer fra arbejdslivets præstationskultur med over i fritiden:

”I dag er vores hverdag fyldt med krav om, at vi skal præstere. Vi skal ikke længere bare løbe, det skal være på den helt rigtige måde,”² siger hun.

At hobbyer i dag i høj grad er med til at definere, hvem vi er, er (6) ... tidligere tiders opfattelse af fritidsaktiviteter, hvor hobbyer ikke havde andet formål end at være sjove og afslappende aktiviteter efter arbejdstid og i weekenden.

¹ Lokalavisen, 3. juni 2018: *Vi er europamestre i at dyrke hobbyer*. Hentet 10. januar 2021

² Kristeligt Dagblad, 6. maj 2019: *Vores fritidsinteresser er gået fra uforpligtende tidsfordriv til præstationsræs*. Hentet 10. januar 2021.

Måske er professionaliseringen af fritiden også grunden til, at vi oftere (7) ... vores fritidsinteresser i dag. Det er nemlig sådan, at man tidligere ofte havde det samme job og den samme hobby hele livet. I dag går man i højere grad videre til det næste, når noget nyt dukker op. (8) ... er vi generelt mere åbne overfor at prøve noget nyt, end vi var tidligere.